

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
Освітня програма	47487 Навігація та бойове застосування літальних апаратів
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	253 Військове управління

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	47487
Назва ОП	Навігація та бойове застосування літальних апаратів
Галузь знань	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність	253 Військове управління
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Панченко Віталій Юрійович, Кривцун Володимир Іванович, Горбенко Володимир Михайлович, Катеринчук Іван Степанович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	26.04.2021 р. – 28.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/lf/vidomosti-2.pdf>

Програма візиту експертної групи <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/lf/prog-1.pdf>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП критеріям акредитації відповідає. Освітня діяльність здійснюється за державним замовленням у тісній співпраці роботодавця та ЗВО на усіх етапах підготовки здобувачів вищої освіти; використання сучасної унікальної навчально-матеріальної бази, що характерна лише для цієї ОП; комплексне залучення до освітнього процесу фахівців практиків та міжнародної спільноти. Цілі освітньої програми відповідають місії та стратегії ХНУПС. Освітній процес за заявленою ОП провадиться реально, на належному рівні, зміст освітніх компонент надає можливості формувати у здобувачів вищої освіти необхідні загальні та спеціальні (фахові) компетентності, а також досягати програмних результатів навчання. Зміст освітніх компонентів відповідає "Професійному стандарту офіцера тактичного рівня з навігації та бойового застосування літальних апаратів" та сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій. Проте, експертна комісія констатує, що ОП "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" (2018 р.) не була оновлена в контексті приведення у відповідність до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) для другого (магістерського) рівня вищої освіти (2019 р.). Також потребує приведення у відповідність до ПКМ від 24 березня 2021 р. № 365 "Про внесення змін до ПКМ від 30 грудня 2015 року 1187 (зі змінами)" кількісних показників професійної активності НПП. Для реалізації програми в ЗВО наявні всі необхідні фінансові, матеріально-технічні, інформаційні, навчально-методичні ресурси.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильні сторони: висока затребуваність випускників за даною ОП, ХНУПС є єдиним закладом, що готує фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за цією ОП, аналогів якої не має у вищих військових навчальних закладах України, фахівцями та науковцями університету створено унікальне програмне забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти за ОП; постійна та системна співпраця науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти із роботодавцями з Командуванням Повітряних Сил Збройних Сил України; всебічна підтримка освітнього процесу з боку роботодавця; зміст та структура ОП дозволяють здійснювати підготовку висококваліфікованих фахівців для забезпечення потреб у офіцерських кадрах тактичного рівня за спеціалізацією "Навігація та бойове застосування літальних апаратів"; форми та методи навчання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи; учасники освітнього процесу мають можливість отримувати повну інформацію щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання результатів навчання; Університет популяризує академічну доброчесність, має чіткі механізми її досягнення, створена дієва система реагування на випадки порушення академічної доброчесності; навчання, викладання та наукові дослідження тісно пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО; на профільній кафедрі створено потужну наукову школу, що надає можливість готувати НПП вищої кваліфікації та ефективного функціонування науково-технічним гуртків здобувачів вищої освіти; матеріально-технічні ресурси Університету, а також навчально-методичне забезпечення ОП є унікальним та повністю забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання; випускники ОП мають можливість продовжити навчання в ХНУПС на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на ОНП "Військова кібернетика та управління військами". До позитивних практик, запроваджених у межах освітньої програми і університету, слід віднести: у навчальний процес за ОП впроваджені процедури прийняття рішень за стандартами держав-членів НАТО; підготовка курсантів до управління екіпажами літальних апаратів здійснюється англійською мовою; активне залучення роботодавців/замовників до організації та проведення стажування у військових частинах на реальних зразках сучасного озброєння та техніки; існує налагоджена практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП; студентське (курсантський актив) самоврядування має реальний вплив на організацію освітнього процесу та надає всебічну підтримку курсантам; під час підсумкової атестації голова та заступник екзаменаційної комісії, голови екзаменаційних підкомісій призначаються замовниками від органів управління та військових частин, чим забезпечується їх об'єктивність та незаангажованість під час оцінки рівня знань.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Під час акредитації ОП експертною групою було виявлено такі слабкі сторони та недоліки в освітньому процесі: процедура періодичного перегляду та вдосконалення ОП чітко не регламентована, здобувачі вищої освіти та академічна спільнота залучались до розробки ОП через періодичні опитування здебільшого на рівні вдосконалення змісту освітніх компонентів ОП; на сайті ХНУПС не передбачено публічне обговорення освітніх програм, де усі охочі мали б можливість залишити свої пропозиції щодо удосконалення ОП; дисципліни вільного вибору строго регламентовані межами спеціальностей та спеціалізацій, навчальний план передбачає перелік вибіркового дисциплін для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти тільки за ОП в межах спеціалізації і унеможливорює здійснювати вибір ЗВО навчальних дисциплін з інших освітніх програм; структурно-логічна схема лише не відображає послідовність та взаємопов'язаність освітніх компонент; правилами прийому на навчання за освітнім ступенем магістра у ХНУПС не передбачена можливість вступу офіцерів бакалаврів з військових частин та інших ЗВО Збройних Сил України; недостатня активність здобувачів вищої освіти в розробці науково-дослідних робіт. До суттєвих недоліків експертна група відносить: в ОП "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" Стандарт вищої освіти за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) для другого (магістерського) рівня вищої освіти не враховано; з 23 викладачів, що працюють на даній ОП, 13 мають менше чотирьох показників професійної активності згідно п.30 ПКМ від 30 грудня 2015 року 1187 (зі змінами). За результатами акредитаційної експертизи ОП з метою вдосконалення ОП та освітньої діяльності з її реалізації експертна група рекомендує: перепрацювати структурно-логічну схему з метою відображення послідовності

вивчення ОК та їх взаємопов'язаності між собою; науково-педагогічним працівникам слід приділити більше уваги до оновлення змісту на основі власних наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі та спеціальності та залучення здобувачів вищої освіти до виконання науково-дослідних робіт; переглянути Правила прийому до ХНУПС в контексті надання права вступу до ЗВО офіцерів бакалаврів з військових частин та інших ЗВО Збройних Сил України; переглянути "Положенням про порядок та умови вибору вибіркових дисциплін здобувачами вищої освіти в ХНУПС" з наданням права обирати дисципліни поза рекомендованими для спеціальностей та спеціалізацій. У разі неможливості сформувати навчальну групу, передбачити навчання здавачів вищої освіти за індивідуальним графіком; викладачам привести у відповідність до ліцензійних вимог кількість показників професійної активності з визначенням чітких термінів їх виконання.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Основною метою ОП є надання освіти в галузі 25 Воєнної науки, національна безпека, безпека державного кордону за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) спеціалізацією "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" з широким доступом до працевлаштування у Збройних Силах України та для подальшого навчання. що відповідає Стратегії та перспективним напрямкам розвитку освітньої діяльності ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-19.pdf>) та Стратегії інтернаціоналізації Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-20.pdf>). Пріоритетним напрямом реалізації ОП вважається формування нового покоління офіцерів-лідерів з високими моральними та бойовими якостями, психологічно стійких, вихованих на історичних традиціях українського народу, патріотів та свідомих захисників. Особливість ОП полягає у тому, що вона передбачає набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для здійснення професійної діяльності у галузі військового управління – вирішення задач навігації та бойового застосування літальних апаратів в різних умовах навігаційної та тактичної обстановки; володіння технологією роботи екіпажу на всіх етапах підготовки та виконання поставленого завдання. Унікальність ОП підтверджується тим, що ХНУПС є єдиним закладом, що готує фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за цією ОП, аналогів якої не має у вищих військових навчальних закладах України. Випускники ОП мають можливість продовжити навчання в ХНУПС на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на освітній програмі ID ЄДЕБО 37290 Військова кібернетика та управління військами (наказ МОН від 30.03.2021 № 37-л). Недоліки: 1) Тексти мети ОП, що зазначені у звіті про самооцінювання, та в ОП мають розбіжності. 2) Не коректно сформульована в ОП особливість програми, яка визначена як "Програма передбачає подальшу підготовку після отримання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 253 Військове управління (за видами Збройних Сил)".

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Визначення цілей здійснювалось з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін (здобувачів вищої освіти, роботодавців, академічної спільноти та інших). ОП розроблялась за участю представників роботодавця – Командування Повітряних Сил Збройних Сил України: Геннадія ШЕЛУДЬКО (заступника головного штурмана штурманського управління авіації Командування Повітряних Сил Збройних Сил України, керівник групи), Олега ВІЗІР (старшого інспектора-штурмана штурманського управління авіації Командування Повітряних Сил Збройних Сил України), Віталія ВОРОБЕЙ (старшого інспектора-штурмана відділу методики штурманської підготовки штурманського управління авіації Командування Повітряних Сил Збройних Сил України). Здобувачі вищої освіти та академічна спільнота (НПП кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією льотного факультету ХНУПС) залучались до розробки ОП через періодичні опитування на рівні вдосконалення змісту освітніх компонентів ОП. За подання НПП в ОП введено такі результати навчання: РНС-11 – «Знання питань аеронавігаційного забезпечення польотів авіації, використання аеронавігаційних карт, збірників аеронавігаційної інформації при підготовці та виконання польотів. Використання збірників АНІ, радіонавігаційних карт, довідкового матеріалу іноземних видань, фразеології та правил ведення радіотелефонного зв'язку англійською мовою»; РНС-12 – «Здатність відпрацьовувати вправи льотної підготовки, їх елементи на тренажерах і в кабінах повітряних суден, дії штурмана при відмовах та в особливих випадках в польоті із застосуванням розрахункових інформаційних систем

підтримки прийняття рішень». У навчальний процес за ОП впроваджені процедури прийняття рішень за стандартами держав-членів НАТО щодо управління екіпажами літальних апаратів у районах аеродромів. Управління здійснюється англійською мовою з використанням прийнятої в ICAO та у цих країнах фразеології, що підтверджується сертифікатами на рівень англійської мови SMP-2 та ICAO. Зміст навчальних дисциплін оновлюється за пропозиціями ветеранів, учасників АТО (ООС).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються відповідно до Стратегії інтернаціоналізації Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-20.pdf>), Стратегії і перспективних напрямків розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-19.pdf>), Професійного стандарту офіцера тактичного рівня з навігації та бойового застосування літальних апаратів та потреб Замовника у кваліфікованих військових фахівцях. Регіональний контекст не відіграє вагомую роль для функціонування ОП, офіцери-випускники проходять службу у військових частинах на усій території України. Висока затребуваність роботодавців у випускниках за ОП "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" була підтверджена під час відеоконференції представниками Командування Повітряних Сил Збройних Сил України. В Україні підготовку авіаційних фахівців здійснює Національний авіаційний університет, Льотна академія Національного авіаційного університету та Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут". У зазначених закладах підготовка магістрів здійснюється в галузі знань – 27 – авіаційний транспорт. Тому для заявленої ОП лише частково враховано формування професійних компетентностей зі споріднених спеціальностей аеронавігація та обслуговування повітряного руху, а саме: загальна компетентність ЗК-2; військово-спеціальні компетентності за спеціалізацією СКв -1, 2, 3, 5, 6, 11-14; програмні результати навчання РНз-2; РНС-1, 2-6, 10-14. Досвід іноземних закладів вищої освіти враховувався в контексті готовності випускників до самостійного засвоєння методики підготовки та виконання польотів у складі екіпажу за стандартами та рекомендованою практикою Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO) та під час обміну викладачами та курсантами з іноземними військовими навчальними закладами з країн партнерів з НАТО в межах програми НАТО DEEP.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Цілі ОП передбачають підготовку магістрів в галузі 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) спеціалізацією "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" з широким доступом до працевлаштування у Збройних Силах України, здатних виконувати функціональні обов'язки у складі екіпажу на посадах штурмана авіаційного підрозділу для Повітряних Сил Збройних Сил України. Освітньо-професійна програма "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" була розроблена і введена в дію у 2018 році (затверджена рішенням вченої ради ХНУПС, протокол № 9 від 24.05.2019 року). ОП повністю відповідає Професійному стандарту офіцера тактичного рівня з навігації та бойового застосування літальних апаратів, введеного в дію у 2018 році та сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) для другого (магістерського) рівня вищої освіти затверджений наказом МОН України від 24.05.2019 р. № 724 та введений в дію з 2019-2020 навчального року. Компетентності випускника та результати навчання, що визначені цим стандартом, в ОП "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" не враховані. Відповідно до вимог наказу Міністерства оборони України від 25.04.2016 року № 216 "Про вдосконалення підготовки офіцерських кадрів тактичного рівня та сержантського (старшинського) складу у ВВНЗ та ВВП ВНЗ" підготовка фахівців за даною ОП здійснювалася згідно професійного стандарту..

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильні сторони: 1) у навчальний процес за ОП впроваджені процедури прийняття рішень за стандартами держав-членів НАТО щодо управління екіпажами літальних апаратів у районах аеродромів. Управління здійснюється англійською мовою з використанням прийнятої в ICAO та у цих країнах фразеології, що підтверджується сертифікатами на рівень англійської мови SMP-2 та ICAO; 2) висока затребуваність роботодавців у випускниках за даною ОП; 3) ХНУПС є єдиним закладом, що готує фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за цією ОП, аналогів якої не має у вищих військових навчальних закладах України. 4) випускники ОП мають можливість продовжити навчання в ХНУПС на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на ОНП "Військова

кібернетика та управління військами". Позитивна практика: постійна та системна співпраця ХНУПС з Командуванням Повітряних Сил Збройних Сил України.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони: здобувачі вищої освіти та академічна спільнота (НПП кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією льотного факультету ХНУПС) залучались до розробки ОП через періодичні опитування здебільшого на рівні вдосконалення змісту освітніх компонентів ОП. Недоліки: 1) Тексти мети ОП, що зазначені у звіті про самооцінювання, та в ОП мають розбіжності. 2) Не коректно сформульована в ОП особливість програми, яка визначена як "Програма передбачає подальшу підготовку після отримання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 253 Військове управління (за видами Збройних Сил)". Суттєвий недолік: Компетентності випускника та результати навчання, що визначені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) для другого (магістерського) рівня вищої освіти, в ОП "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" не враховані. Рекомендації: привести ОП "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" у відповідність до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень E

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Цілі освітньої програми сформульовані чітко, відповідають місії та стратегії ХНУПС. Програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності 253 Військове управління (за видами Збройних Сил). Зміст освітніх компонентів відповідає Професійному стандарту офіцера тактичного рівня з навігації та бойового застосування літальних апаратів та сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій. ОП "Навігація та бойове застосування літальних апаратів" не відповідає Стандарту вищої освіти за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Виходячи зі змісту ОП Навігація та бойове застосування літальних апаратів (на сайті відсутня), (введена в дію рішенням вченої ради університету протокол від 09.07.2018 №9) та навчального плану (на сайті відсутній), обсяг ОП складає 90 кредитів ЄКТС з терміном навчання 1,5 років, що відповідає Закону України "Про вищу освіту" (відповідно до розділу II статті 5 обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС) та стандарту вищої освіти за спеціальністю 253 Військове управління (за видами збройних сил) для другого магістерського рівня вищої освіти (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/253-viyskove-upravlin-nya-za-vidami-zbroynikh-sil-magistr.pdf>). Обсяг освітніх компонентів (ОК) даної ОП, спрямованих на формування загальних та професійних (фахових) компетентностей становить 39 кредитів ЄКТС; обсяг ОК, що відводиться на вивчення дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти – 51 кредит ЄКТС.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП має необхідні реквізити, ціль, професійний профіль та професійну орієнтацію програми, можливості щодо працевлаштування та продовження освіти випускником; містить перелік компетентностей та результатів навчання, якими повинен оволодіти випускник; перелік освітніх компонентів (ОК) та кількість кредитів на їх вивчення; форми атестації здобувачів, опис відповідності ОК програмним компетентностям та програмним результатам навчання, однак вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою відсутні. Логічна послідовність вивчення ОК, яка представлена в ОП у вигляді структурно-логічної схеми, являє собою тільки перелік їх порядкових номерів за навчальним планом (1.1.01, 1.1.04... і т.д.) та визначає взаємопов'язаність ОК лише за

послідовністю їх вивчення у семестрах, і не містить методичного обґрунтування процесу реалізації самої ОП. ОП розроблена на основі “Професійного стандарту підготовки фахівця з навігації та бойового застосування літальних апаратів (ВОС 061902, 061905, затверджений і введений в дію Командувачем ВПС ЗСУ України 20.07.2018 року)”, який визначає тільки професійні (фахові) компетентності та результати навчання і не містить загальних компетентностей. ОП відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій, а визначені в ній загальні та професійні (фахові) компетентності формуються у переважній більшості за рахунок досягнення програмних результатів навчання через ОК вільного вибору. Однак це не впливає на рівень досягнення заявлених у ОП цілей та всіх програмних результатів навчання, які реалістично охоплені змістом програми. Кожен ОК достатньо забезпечує досягнення програмних результатів навчання, що продемонстровано нижче на прикладі гуманітарної складової та підтверджено матрицею їх відповідності у ОП. Гуманітарна складова у підготовці здобувачів вищої освіти за ОП представлена ОК 1.1.01 “Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України”, що забезпечує досягнення РНз-1 (Демонструвати знання процесів планування, підготовки, проведення заходів морально-психологічного забезпечення виконання завдань за призначенням підрозділами (за родами військ Повітряних Сил)), ОК 1.1.02 “Академічне письмо”, що відповідає РНз-4 (Застосовувати знання для прийняття обґрунтованих рішень щодо забезпечення функціонування всіх сфер життєдіяльності військових частин і підрозділів (в тому числі дотримання доброчесності під час навчально-виховного процесу), а також ОК 1.2.06 “Філософські проблеми війни та армії (у т.ч. військово-економічні аспекти діяльності військового керівника)”, який дозволяє досягти РНз-3 (Застосовувати знання філософських проблем війни та армії для виявлення теоретико-методологічних основ і соціально-політичної спрямованості концепцій війни та армії, інформаційних матеріалів і повідомлень ЗМІ, аналізу стану і тенденцій воєнно-політичної обстановки).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Метою реалізації ОП є надання освіти в галузі 25 Воєнної науки, національна безпека, безпека державного кордону за спеціальністю 253 Військове управління (за видами Збройних Сил) спеціалізацією “Навігація та бойове застосування літальних апаратів”, підготовка всебічно розвинутих, кваліфікованих військових фахівців здатних виконувати функціональні обов'язки у складі екіпажу, авіаційного підрозділу з широким доступом до працевлаштування у Збройних Силах України та подальшого навчання. Зміст ОП (ОК Організація служби штабів авіаційних підрозділів,) враховує об'єкти вивчення та діяльності у сфері управління авіаційним підрозділом повітряної навігації та бойового застосування літальних апаратів при підготовці та в ході виконання ними учбових та бойових завдань. Теоретичний зміст предметної області ОП (поняття, концепції, принципи і методи), які використовуються під час підготовки та виконання польотів екіпажами (авіаційними підрозділами) в ході виконання ними бойових завдань, зміст і взаємозв'язок основних принципів, понять, законів та категорій гуманітарних, соціальних та технічних наук, глибокі знання рідної і іноземних мов, військової термінології, тактику дій в різних видах бою, організацію і бойову техніку авіації Повітряних Сил ЗСУ, основи управління військами (силами), їх бойове, спеціальне й тилове забезпечення (ОК Іноземна мова професійного спрямування, ОК Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України, ОК Тактика авіації, ОК Тактика роду авіації). Методи, методики та технології (володіє основними методами наукового пізнання, методикою інтерпретування різних видів комунікативної поведінки, аналізу та оцінки тактичної, навігаційної обстановки; методами та способами рішення задач навігації та бойового застосування літальних апаратів (авіаційних підрозділів) в різних умовах навігаційно-тактичної обстановки; технологією роботи екіпажу на всіх етапах підготовки та виконання поставленого завдання; методикою цілеспрямованого пошуку інформації в довідковій, спеціальній літературі та мережі Інтернет, методами психологічної підготовки особового складу, технологіями навчання та виховання підлеглого особового складу (ОК Філософські проблеми війни та армії (у т.ч. військово-економічні аспекти діяльності військового керівника), ОК Системний аналіз застосування бойових авіаційних комплексів (за родами авіації), ОК Теорія льотної експлуатації літака, ОК Льотна-тактична підготовка. Інструменти та обладнання (здобувач вищої освіти вчиться застосовувати і використовувати пілотажно-навігаційне обладнання літальних апаратів) (ОК Повітряна навігація (за родом авіації)). В ОП відсутні ОК, які за своїм змістом зовсім не мають зв'язку зі спеціальністю 253 “Військове управління (за видами збройних сил)”.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Процедура вибору індивідуальної освітньої траєкторії навчання здобувачами вищої освіти регулюється Положенням про порядок та умови вибору вибіркових дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, введено в дію наказом начальника ХНУПС від 29.08.19 № 1612 (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-23.pdf>). Інформування здобувачів вищої освіти про дисципліни вільного вибору здійснюється шляхом розміщення їх переліку на сайті університету (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/31.pdf>). Зі змістом вибіркових дисциплін здобувачі можуть ознайомитися у відповідних силабусах, що розміщені в системі дистанційного навчання “Moodle” вхід до якої надано кожному курсанту через присвоєння індивідуального логіну та паролю. Для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти за ОП передбачено декілька підходів (відповідно до пункту 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту» повинно бути не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС). По перше, вибором однієї з двох дисциплін циклу Загальної підготовки, наприклад 1.1.05 Іноземна мова професійного спрямування або 1.2.05 Авіаційна англійська мова; 1.1.06 Філософські

проблеми наукового пізнання або 1.2.06 Філософські проблеми війни та армії (у т.ч. військово-економічні аспекти діяльності військового керівника, що складає 6 % часу від загального обсягу навчального плану. По друге, шляхом вибору одного з 2-х блоків навчальних дисциплін, що пропонуються на вибір – складає 45 % часу від загального обсягу навчального плану. Кожний блок вибіркових дисциплін передбачає підготовку фахівця за певним родом авіації та певними типами літаків. Враховуючи, що кількість фахівців, яку необхідно підготувати за родами, видами авіації чітко фіксована і визначається у межах державного замовлення, вибір індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти здійснюється ними за власним бажанням, але з урахуванням їх рейтингу (наприклад, в кого найвищий рейтинг той має право першим обрати той чи інший блок вибіркових дисциплін), що підтверджено під час опитування фокус-групи здобувачів вищої освіти. Такий “блоковий підхід” при формуванні індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти продиктований особливістю даної ОП та значними витратами коштів (мільйони гривень) з державного бюджету на підготовку одного фахівця. Водночас це також слугує для курсантів стимулом для якісного навчання і спонукає їх до підвищення свого рейтингу. По третє, здобувачі вищої освіти можуть формувати свою індивідуальну освітню траєкторію через відвідування факультативу “Розмовного Клубу (Speaking Club)” з метою підвищення своїх мовних навичок під час здійснення радіообміну відповідно до вимог ІКАО. Загальний обсяг навчальних дисциплін за вільним вибором здобувачів вищої освіти складає 51 % часу від загального обсягу навчального плану

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка за даною ОП здійснюється в межах практичних занять та військового стажування. Так, наприклад, згідно навчального плану бюджет часу, що відведений для проведення аудиторних занять циклу Загальної підготовки складає 945 годин, з них 390 год. складають практичні та лабораторні заняття. Бюджет часу, що відведений для проведення аудиторних занять циклу Професійної підготовки складає 868 годин, з них 466 год. це практичні та лабораторні заняття. Крім того розподіл годин в межах РПНД за певними ОК, які формують професійні компетентності випускника свідчить про те, що частка аудиторних занять коливається в межах від 40 до 100 %. Так, наприклад, ОК Експлуатація прицільно-навігаційного обладнання літака (Су-24М, Л-39) загальним обсягом 3 кредити ЄКТС (розподіляються між аудиторною та самостійною роботою 50 на 50), 44 години відводиться для занять під керівництвом викладача, з них 44 години складає практична підготовка; ОК Теорія льотної експлуатації літака (бомбардувальна, транспортна авіація) загальним обсягом 4 кредити ЄКТС, 60 годин відводиться для занять під керівництвом викладача, з них 40 годин складає практична підготовка; ОК Льотно-тактична підготовка (бомбардувальна, транспортна авіація) загальним обсягом 10 кредитів ЄКТС, 150 годин відводиться для занять під керівництвом викладача, з них 150 годин практичної підготовки; ОК Повітряна навігація (Лл-76МД, СУ-24М,Л-39) загальним обсягом 6 кредитів ЄКТС, з 90 годин аудиторної роботи 36 відведено на практичну підготовку. Стосовно військового стажування, що включено до ОП як окремий ОК слід зазначити, що у співпраці з роботодавцями (Головне командування ВПС ЗСУ безпосередньо визначає цілі і завдання стажування) ХНУПС ретельно підійшов до формування компетентностей здобувачів вищої освіти, про що свідчить перелік та зміст завдань у відповідній програмі. Так ОП та навчальним планом передбачено проведення військового стажування у 10-му семестрі обсягом 6 кредитів ЄКТС, з 90 годин аудиторної роботи 90 відводиться на практичну підготовку, що цілком дозволяє здобувачам вищої освіти досягти визначених програмних результатів навчання (наприклад, одна із основних, СКв-14 здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички з питань штурманської підготовки та виконання польоту при виконанні функціональних обов'язків за посадою штурмана екіпажу з дотриманням вимог керівних документів які регламентують льотну роботу, документів ІКАО). За результатами опитування фокус групи зі складу здобувачів вищої освіти, а також представників роботодавця можна зробити висновок, що зазначені заходи у цілому сприяють набуттю компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності. Слабка сторона: дисципліни вільного вибору строго регламентовані межами спеціальностей та спеціалізацій.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Виходячи зі змісту ОП, навчальних програм, робочих програм навчальних дисциплін набуттю соціальних навичок (Soft Skills) сприяє вивчення таких навчальних дисциплін як ОК “Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України”, що забезпечує досягнення РНз-1 (Демонструвати знання процесів планування, підготовки, проведення заходів морально-психологічного забезпечення виконання завдань за призначенням підрозділами (за родами військ Повітряних Сил)), ОК “Академічне письмо”, що відповідає РНз-4 (Застосовувати знання для прийняття обґрунтованих рішень щодо забезпечення функціонування всіх сфер життєдіяльності військових частин і підрозділів (в тому числі дотримання добросесності під час навчально-виховного процесу), а також ОК “Філософські проблеми війни та армії (у т.ч. військово-економічні аспекти діяльності військового керівника)”, який дозволяє досягти РНз-3 (Застосовувати знання філософських проблем війни та армії для виявлення теоретико-методологічних основ і соціально-політичної спрямованості концепцій війни та армії, інформаційних матеріалів і повідомлень ЗМІ, аналізу стану і тенденцій воєнно-політичної обстановки). Крім того, на кафедрі Психології та педагогіки університету з метою формування та розвитку у курсантів лідерських якостей факультативно проводяться курси “Школа лідерства”; “Дебатний клуб ХНУПС”, що надає курсантам можливість спробувати себе в якості дебатерів, розвиває їх навички та вміння формувати й висловлювати власну думку, а також вислухати думку інших, орієнтуватися на загальнолюдські цінності; “Командно-інтелектуальна гра “Madhead” – щомісячний інтелектуальний батл команд, який проходить у декілька

раундів, деякі з них схожі на класичні ігри «Що? Де? Коли?» та брейнринг, але головною відмінністю є раунди, де гравцям треба проявляти свою кмітливість та нестандартне мислення. Серед методів, які сприяють формуванню та розвитку Softskills слід зазначити і такі, що застосовуються під час групових та семінарських занять, а саме робота в малих групах, презентації, публічні виступи, застосування технологій критичного мислення при підведенні підсумків (методи PRES, СЕНКАН, “6 капелюхів”), тощо. Таким чином, всі з перелічених заходів активно сприяють набуттю здобувачами вищої освіти необхідних соціальних навичок (Soft Skills) та відповідають заявленим цілям навчання.

7. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

ОП повністю враховує Професійний стандарт підготовки фахівця з навігації та бойового застосування літальних апаратів (ВОС 061902, 061905), що розроблений за участю та під безпосереднім керівництвом роботодавця (Командування ВПС ЗСУ). Професійний стандарт визначає сукупність вимог до кваліфікації офіцера тактичного рівня, його компетентностей та результати навчання, які базуються на профілі програми спеціалізації і описують те, що випускник повинен знати, розуміти та вміти виконувати після завершення навчання. За змістом і формою Професійний стандарт відповідає Методичним рекомендаціям з розроблення нормативних документів підготовки військових фахівців у вищих військових навчальних закладах МОУ та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України, що затверджені Першим заступником міністра оборони України 16.04.2016 року.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Навчальний план відповідає ОП та формується навчальною частиною факультету з урахуванням пропозицій кафедр, обговорюється та затверджується на засіданнях методичної та вченої ради, як факультету так і ХНУПС. Базовий розрахунок часу передбачає тривалість робочого дня здобувача вищої освіти 9 навчальних годин, з них 6 навчальних годин аудиторних занять, 3 навчальні години самостійної підготовки. Обсяг завдань на самостійну підготовку є виваженим та дозволяє опрацювати навчальний матеріал. Співвідношення аудиторної і самостійної роботи є збалансованим, і дозволяє досягнути цілей та програмних результатів навчання, що також підтверджено в результаті опитуванням фокус-групи курсантів.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Виходячи з особливостей проходження військової служби, Наказу Міністерства оборони України від 09.01.2020 № 4 "Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти" (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/publicnainformatsiya/nmou-4-2020-polozhennya-proop.pdf>), "Положення про організацію освітнього процесу в ХНУПС" (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/publicnainformatsiya/p-17.pdf>) дуальна форма освіти за даною ОП не передбачена. Проте, враховуючи той факт, що навчання за дуальною формою освіти застосовується для набуття певної кваліфікації відповідно до вимог ринку праці (розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 660-р (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80#Text>), то можливо вважати, що структура ОП та навчальний план узгоджені із завданнями і особливостями цієї форми здобуття вищої освіти і вона може бути реалізована (при необхідності) в межах даної ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильні сторони: зміст та структура ОП дозволяють здійснювати підготовку фахівців для забезпечення потреб у офіцерських кадрах тактичного рівня за спеціалізацією “Навігація та бойове застосування літальних апаратів”, а кожен її освітній компонент забезпечує досягнення цілей та програмних результатів навчання. Позитивна практика: постійний контакт науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти із роботодавцями для адекватного коригування ОП та її компонентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: 1. Навчальний план передбачає перелік вибіркових дисциплін для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти тільки за ОП в межах спеціалізації і унеможливорює здійснювати вибір ЗВО навчальних дисциплін з інших освітніх програм за іншими спеціалізаціями. 2. ОП не містить вимог до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою. Вони зазначені тільки у професійному стандарті за даною спеціалізацією. Недолік: в Структурно-логічній схемі лише перераховано ОК за семестрами. СЛС не відображає наукового та методичного обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми підготовки фахівців. Рекомендації: 1. Розглянути можливість вибору навчальних дисциплін з інших ОП з метою запровадження міждисциплінарності в освітній процес. 2. Перепрацювати структурно-логічну схему з метою відображення послідовності вивчення ОК та їх взаємопов'язаності між собою (доцільно у графічному вигляді). 3. Розмістити на сайті університету ОП або витяг з неї.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зміст ОП відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності, передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством; ОК, включені до ОП в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти. ОП загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені слабкі сторони не впливають на рівень досягнення заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правилами прийому до ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/pravila-prijomu/>) та Правила прийому на навчання за освітнім ступенем магістра у ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/2021/dodatok-09-2021.pdf>) за змістом викладено послідовно, системно та зрозуміло у відповідності до діючого законодавства. Дискримінаційних положень в тексті не виявлено.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правилами прийому на навчання за освітнім ступенем магістра у ХНУПС (Додаток 9 до Правил прийому до Університету, <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/2021/dodatok-09-2021.pdf>) передбачено, що другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю 253 “Військове управління (за видами збройних сил)” приймаються курсанти Університету, які успішно склали атестацію, здобули ступінь бакалавра за відповідними спеціальностями в рік вступу та успішно пройшли конкурсний відбір на навчання для здобуття освітнього ступеня “магістр”. Конкурсний бал для відбору курсантів включає оцінку вступного іспиту з іноземної мови, оцінка з фахового вступного випробування, середній бал додатку до диплома бакалавра. Додаткові бали (10 балів) за навчальні та наукові досягнення (далі – додаткові бали) можуть бути нараховані переможцям або призерам міжнародної студентської олімпіади з фаху; переможцям або призерам II етапу всеукраїнських студентських олімпіад МОН України з фаху. Недолік: правилами прийому на навчання за освітнім ступенем магістра у ХНУПС не передбачена можливість вступу офіцерів бакалаврів з військових частин та інших ЗВО Збройних Сил України.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів неформальної освіти для здобувачів вищої освіти у ВВНЗ нормативно-правовою базою Міністерства оборони України не передбачено. У той же час в ХНУПС існує Положення про академічну мобільність курсантів (студентів), ад'юнктів, докторантів, науково-педагогічних та наукових працівників у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-25.pdf>), яким передбачено порядок і правила участі як НПП, так і курсантів у

різних формах і видах академічної мобільності. Прикладів визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, на даній ОП не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Враховуючи закритий характер певних освітніх компонентів освітнього процесу в галузі 25 “Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону” визнання результатів неформальної освіти для здобувачів вищої освіти у ВВНЗ нормативно-правовою базою Міністерства оборони України не передбачено.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильна сторона: правила прийому на навчання до військового ЗВО за ОП викладено послідовно, системно, зрозуміло і не містять дискримінаційних положень, в тому числі гендерних.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Недоліки: 1) правилами прийому на навчання за освітнім ступенем магістра у ХНУПС не передбачена можливість вступу офіцерів бакалаврів з військових частин та інших ЗВО Збройних Сил України; 2) в ЗВО не врегульовано питання щодо визнання результатів отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності та неформальної освіти. Рекомендації: переглянути Правила прийому до ХНУПС в контексті надання права вступу до ЗВО офіцерів бакалаврів з військових частин та інших ЗВО Збройних Сил України.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Зміст Правил прийому до ХНУПС викладено послідовно, системно та зрозуміло. Дискримінаційних положень в Правилах не виявлено. ОП відповідає критерію 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання і викладання регламентовані п.п. 3.2-3.6 Положення про організацію освітнього процесу у Харківському національному університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-17.pdf>). Під час акредитації ОП було підтверджено, що форми, методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Для досягнення результатів навчання за ОП використовуються як класичні методи навчання (лекція, лабораторне, практичне, семінарське, групове заняття), так і спеціалізовані так і спеціалізовані методи активного та інтерактивного для військових фахівців (групово вправа, індивідуальне заняття, тактичне (тактико-спеціальне, тактико-стройове) заняття та навчання, командно-штабне навчання та воєнна (воєнноспеціальна) гра). Вибір форм і методів навчання з боку НПП здійснюється шляхом обговорення та схвалення на засіданні кафедри. Академічна свобода здобувачів вищої освіти досягається шляхом надання їм права вільно обирати теми курсових та кваліфікаційних робіт, тематику роботи у науковому товаристві курсантів. Також здобувачі можуть обрати дисципліни для другого рівня вищої освіти в обсязі 51 (56,67%) кредитів ЄКТС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/31.pdf>), які враховують професійну спеціалізацію. Вибір навчальних дисциплін регламентується Положенням про порядок та умови вибору

вибіркових дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-23.pdf>). Також академічна свобода здобувачів вищої освіти та студентоцентрикований підхід забезпечується шляхом реалізації їх права відвідувати додатково за узгодженням з командуванням факультету будь-які види занять, що проводяться у ВВНЗ і сприяють успішному оволодінню спеціальністю (див. “Положення про вищі військові навчальні заклади”, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 27.05.2015 року № 240). Під час відеоконференції ЕГ з представниками Командування Повітряних Сил ЗСУ було підтверджено високу конкурентоспроможність випускників ХНУПС у порівнянні з випускниками інших закладів МОН та МО України. Таким чином, форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та ПРН і відповідають принципам студентоцентризованого підходу та принципам академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо цілей, змісту та результатів навчання у межах окремих освітніх компонентів висвітлена в робочих програмах навчальних дисциплін, що розміщуються на внутрішніх електронних ресурсах університету. Здобувачам вищої освіти забезпечується вільний та зручний доступ до робочої програми та іншого навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни, що підтверджено під час зустрічей зі здобувачами вищої освіти. Рекомендовані для вивчення дисципліни література та інші джерела інформації доступні здобувачам освіти на безоплатній основі, зокрема: Наукова бібліотека ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/biblioteka-hups/>). Здобувачам доступні інформація про автора будь-якого навчального курсу, перелік рекомендованої літератури, система оцінювання знань, лекційні матеріали, методичні рекомендації для виконання практичних та тестових завдань. Порядок та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти регламентовані п.п. 3.6 та 4.8 Положення про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-17.pdf>). Терміни поточного і підсумкового контролю порядок та критерії оцінювання доводяться НПП до курсантів на початку семестру навчання (на перших заняття з окремих дисциплін) та під час проведення екзаменаційних консультацій. Під час зустрічі зі здобувачами вищої освіти ЕГ встановлено, що вони достатньо проінформовані про освітній процес, форми, методи і критерії оцінювання знань і вмінь.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Освітня діяльність ХНУПС ґрунтується на принципі інтеграції навчання здобувачів і їх науково-дослідницької роботи. Реалізація цього принципу здійснюється згідно з Положенням про організацію наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України” (затверджено наказом МОУ від 27 червня 2016 року №385) та “Положенням про наукову роботу слухачів (курсантів) ХНУПС” шляхом залучення їх до наукової діяльності у рамках роботи воєнно-наукового товариства льотного факультету та воєнно-наукового гуртки кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією льотного факультету, участі в наукових конференціях та семінарах, виконання індивідуальних завдань. Деякі освітні компоненти містять науково-дослідницькі елементи, зокрема, дисципліна 2.1.01 Системний аналіз застосування бойових авіаційних комплексів (за родами авіації) (СКв-9, СКв-10, СКв-15; РНп-1, РНс-9, РНс-10, РНс-15), кваліфікаційна робота. Курсанти спеціалізації Навігація та бойове застосування літальних апаратів були фіналістами Всеукраїнського благодійного конкурсу “АВІАТОР-2016”, “АВІАТОР-2018; у 2019 році курсанти спеціалізації Навігація та бойове застосування літальних апаратів прийняли активну участь в міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Політ-2019» (Національний авіаційний університет, м. Київ). В ХНУПС активно проводиться патентна та винахідницька робота. Авторські колективи винахідників університету є постійними учасниками та призерами щорічного всесармійського конкурсу «Кращий винахід року». Експертна група вважає, що у структурному підрозділі який відповідальний за реалізацію ОП – кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією льотного факультету, та університет в цілому забезпечують поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Практики оновлення ОП регламентуються «Положення про Систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба» (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-18.pdf>). Науково-педагогічні працівники кафедр, відповідальних за ОП, систематично оновлюють зміст навчальних дисциплін, методичне забезпечення, навчально матеріальну базу, у тому числі на базі результатів власних досліджень. Серед НПП, що викладають на ОП, доктори наук – 1 чол. (4%), кандидатів наук – 12 (52%), професорів – 3 чол. (13%), доцентів – 8 чол. (35%), старших наукових дослідників – 10 чол. (43%); за наявністю сертифіката з іноземної мови: 5 чол. (21%). Шість осіб (26%) НПП мають 11 публікацій в наукометричних базах Scopus або Web of Science. В ХНУПС діє три спеціалізовані вчені ради для захисту докторських та кандидатських дисертацій за 6 науковими спеціальностями в

галузях військових та технічних наук. ХНУПС має чотири фахових наукових видання. Як приклад оновлення навчального процесу науковими досягненнями можна навести впровадження в навчальний процес результатів Науково-дослідної роботи “Впровадження комплексної системи проведення оперативно-тактичних розрахунків та розіграшу бойових дій Повітряних Сил Збройних Сил України “ВІРАЖ-РД” в навчальний процес для підготовки курсантів ВВНЗ за спеціальністю “Військове управління (Повітряні Сили)” (шифр «Оптимус»). Результати роботи використані при розробці фонду сценаріїв проведення навчальних занять з дисципліни 2.2.13 “Теорія льотної експлуатації літака (транспортна авіація)”. Недолік: низька активність здобувачів вищої освіти в розробці науково-дослідних робіт.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація діяльності ХНУПС реалізуються шляхом виконання плану дій і заходів згідно «Стратегії інтернаціоналізації Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба» (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-20.pdf>). Основною формою інтернаціоналізації діяльності ХНУПС є участь в Програмі НАТО з питань вдосконалення військової освіти DEEP (Defence Education Enhancement Program) (https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_139182.htm), в межах якої щорічно на як базі університету, так і ВВНЗ країн-партнерів, експертами НАТО проводиться низка семінарів з питань сучасних підходів до розробки та вдосконалення навчально-методичного забезпечення, активних методів навчання, дистанційної освіти, впровадження програм лідерства, підвищення кваліфікації викладачів. З 2019 року університет відновив співробітництво з Програмою “ORBITAL” Збройних Сил Великої Британії. НПП, котрі забезпечують ОП, беруть участь у міжнародних конференціях, семінарах, мають зв’язки з науковцями інших країн, публікують свої роботи у міжнародних виданнях (відомості наведені у таблиці 2 до Звіту про самооаналіз).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Учасники освітнього процесу мають реальну можливість отримувати повну інформацію щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання результатів навчання. Поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми забезпечується ЗВО. Навчання, викладання та наукові дослідження тісно пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недолік: низька активність здобувачів вищої освіти в розробці науково-дослідних робіт. Науково-педагогічним працівникам слід приділити більше уваги до оновлення змісту на основі власних наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі та спеціальності та залучення здобувачів вищої освіти до виконання науково-дослідних робіт.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП та діяльність за цією ОП відповідає визначеному критерію. НПП оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень, а навчання, викладання та наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності ХНУПС. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання. Цілісність встановлених фактів та їх контексту дає можливість зробити висновок про загальну відповідність Критерію 4 встановленим вимогам.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

В Харківському національному університеті повітряних військ ім. І. Кожедуба форми контролю, порядок проведення контрольних заходів та критерії оцінювання встановлені у відповідності до наказу Міністерства оборони України від 09.01.2020 № 4 "Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти" (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/nmou-4-2020-polozhennya-pro-op.pdf>) та регламентовані Положенням про організацію освітнього процесу у ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-17.pdf>) і Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-18.pdf>). Під час атестації суб'єкти ХНУПС керуються наказом Міністерства оборони України від 09.09.2015 № 472 «Про затвердження Положення про екзаменаційні комісії ВВНЗ та ВНП ЗВО» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1141-15/sp:side:max15>), на підставі якого розроблені програма проведення комплексного екзамену та методичні рекомендації із захисту атестаційних робіт. Більш повно форми поточного та підсумкового контролю, якісні критерії до кожної освітньої компоненти ОП висвітлені в робочих програмах навчальних дисциплін та силабусах. Проте, в локальній та зовнішній (для здобувачів заочної форми навчання) мережах системи MOODLE (<http://moodle.hups.mil.gov.ua/>) ЗВО не розміщені ОП та робочі програми навчальних дисциплін за ОП, висвітлені лише силабуси. Для всіх контрольних заходів розроблені організаційно-методичні вказівки з урахуванням особливостей проведення цих заходів, визначені критерії оцінювання. З метою якісної самостійної підготовки до контрольних заходів розроблені відповідні рекомендації. Науково-педагогічними працівниками у відповідності до розроблених графіків проводяться консультації щодо процедури підсумкового контролю та атестації. За результатами опитування фокус групи здобувачів вищої освіти (були опитано 6 осіб 5 року навчання) встановлено, що форми, процедури проведення та критерії оцінювання контрольних заходів до них доводяться на першому занятті з кожної навчальної дисципліни, а також на консультаціях перед проведенням контрольних заходів. Здобувачі вищої освіти зазначили, що мають достатній доступ до цієї інформації, вона є чітка та зрозуміла для них.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Формами атестації здобувачів вищої освіти за ОП є комплексний екзамен за фахом, захист магістерської роботи згідно вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 253 «Військове управління (за видами збройних сил)» та комплексний екзамен з фізичної підготовки який сприяє досягненню ПРН (РНЗ-6) щодо необхідного особистого фізичного рівня та рівня теоретичних знань, необхідних для організації та проведення фізичної підготовки з особовим складом. Зазначені форми атестації дозволяють в повній мірі дозволяють оцінити вміння здобувачів вищої освіти використовувати набуті компетентності та результати навчання за ОП.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів регламентуються наказом Міністерства оборони України від 09.01.2020 № 4 "Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти" (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/nmou-4-2020-polozhennya-pro-op.pdf>) та описані в Положенні про організацію освітнього процесу у ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-17.pdf>), в якому (п.4.8) в повному обсязі розкрита процедура проведення контрольних заходів, а також повторної здачі, що разом з робочими навчальними програмами та силабусами роблять її зрозумілою і чіткою. Процедура проведення та оскарження результатів регламентується наказом Міністерства оборони України від 09.09.2015 № 472 "Про затвердження Положення про екзаменаційні комісії ВВНЗ та ВНП ЗВО" (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1141-15/sp:side:max15>). Неупередженість та об'єктивність екзаменаторів забезпечується чіткою та прозорою процедурою проведення контрольних заходів, завчасним оприлюдненням графіку контрольних заходів, а також приймання екзаменів та заліків у складі комісії. Зокрема, під час атестації здобувачів вищої освіти голова ЕК та його заступник призначаються з числа керівників структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та інших органів військового управління, які є замовниками на підготовку військових фахівців, голови підкомісій ЕК з представників повітряних командувань та військових частин, які є фахівцями з відповідної спеціальності (спеціалізації) підготовки. Порядок врегулювання конфліктних ситуацій у ХНУПС визначено в Положенні про політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій у ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-22.pdf>), відповідно до якого (розділ IV) здобувачі освіти можуть подати скаргу на ім'я начальника факультету в письмовій формі, або надіслати на офіційну електронну поштову скриньку Університету (info@hups.mil.gov.ua) або електронну поштову скриньку

начальника університету (nachalnik_hups@meta.ua). Під час атестації здобувачів вищої освіти процедура проведення та оскарження результатів чітко регламентується наказом Міністерства оборони України від 09.09.2015 № 472 "Про затвердження Положення про екзаменаційні комісії ВВНЗ та ВНП ЗВО" (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1141-15/sp:side:max15>). Документи, які регламентують правила проведення контрольних заходів та порядок оскарження їх результатів розміщені на сайті ХНУПС. Під час зустрічі з здобувачами вищої освіти встановлено, що здобувачі мають чітке уявлення про процедуру повторної здачі контрольних заходів та урегулювання конфліктних ситуацій. За час існування ОП випадків оскарження об'єктивності екзаменаторів, конфлікту інтересів не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності чітко і зрозуміло відображені у Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-24.pdf>) та в Положенні про організацію освітнього процесу у ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-17.pdf>). Для реагування на випадки порушення академічної доброчесності в ХНУПС створена комісія, яка діє на підставі Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності у ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-26.pdf>). Всі вище зазначені документи розміщені на сайті університету та мають вільний доступ. За результатами опитування фокус груп встановлено, що здобувачі вищої освіти та інші учасники освітнього процесу ХНУПС дотримуються академічної доброчесності, мають достатній рівень обізнаності щодо процедур дотримання академічної доброчесності. За час існування ОП випадків порушення академічної доброчесності не було. З метою популяризації академічної доброчесності для всіх категорій осіб ХНУПС проводяться бесіди та консультативні заходи щодо вимог написання письмових робіт, коректного використання інформації з інших джерел тощо. Перевірка наукових, навчально-методичних, атестаційних та інших праць в університеті проводиться за допомогою ліцензованого в ХНУПС відкритого онлайн-сервісу Unichек компанії ТОВ "Антиплагіат". Результати перевірки атестаційних робіт заносяться в журнал обліку перевірок бакалаврських та магістерських робіт щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в університеті та відображаються у Довідці про перевірку роботи на академічний плагіат. Необхідно зауважити, що атестаційні роботи за ОП мають гриф обмеження доступу, що не дозволяє якісно провести процедуру перевірки на академічний плагіат та сформувати репозитарій атестаційних робіт.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильні сторони: форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь, повно висвітлені на сайті ХНУПС. Позитивна практика: створена дієва система реагування на випадки порушення академічної доброчесності; під час підсумкової атестації голова та заступник екзаменаційної комісії, голови екзаменаційних підкомісій призначаються замовниками від органів управління та військових частин, чим забезпечується їх об'єктивність та незаангажованість під час оцінки рівня знань.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони: ЗВО має локальну мережу дистанційного навчання – систему MOODLE, але не в повному обсязі використовує її для ознайомлення здобувачів з ОП та робочими програмами навчальних дисциплін за ОП через відсутність їх в зазначеній системі; атестаційні роботи за ОП мають гриф обмеження доступу, що не дозволяє якісно провести процедуру перевірки на академічний плагіат та сформувати репозитарій атестаційних робіт. Недолік: чіткої процедури оскарження результатів поточного та семестрового контролю не визначено. Рекомендації: систему MOODLE освітньо-професійними програмами та робочими програмами навчальних дисциплін з метою вільного доступу до них здобувачам вищої освіти; створити репозитарій атестаційних робіт у відділі охорони державної таємниці; визначити чітку процедуру оскарження результатів поточного та семестрового контролю.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Контрольні заходи, критерії оцінювання здобувачів вищої освіти, форми атестації є чіткими, зрозумілими і надають можливості встановити рівень досягнення здобувачами вищої освіти результатів навчання. Всі учасники освітнього процесу ХНУПС дотримуються політики, стандартів і процедур академічної доброчесності. Освітня програма та діяльність за цією освітньою програмою загалом відповідають визначеному критерію, а вищезазначені недоліки не є суттєвими і не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Зведена інформація про викладачів (таблиця 2), підтверджує відповідність їх академічної кваліфікації освітнім компонентам (освіта кожного викладача відповідає ОК, які вони викладають), що забезпечує досягнення визначених ОП цілей, компетентностей та програмних результатів навчання. Загальна кількість науково-педагогічних працівників, які працюють на даній ОП становить 23 особи, з них за віком: 40-45 – 4 чол. (17,4%), 45-50 – 6 чол. (26,1%), 50-55 – 9 чол. (39,1%), 55-60 – 1 чол. (4,4%), 60+ – 3 чол. (13%); за науковим ступенем: докторів наук – 1 чол., кандидатів наук – 12, без наукового ступеня – 10 чол.; за вченим званням: професорів – 3 чол., доцентів – 8 чол., старших наукових дослідників – 10 чол.; за наявністю сертифіката з іноземної мови: 5 чол. Разом з тим, перевіркою встановлено, що з 23 викладачів, що працюють на даній ОП, 13 мають менше чотирьох показників професійної активності згідно п.30 ПКМ від 30 грудня 2015 року 1187 (зі змінами). Так у таблиці 2 зазначено, що Бабич Андрій Анатолійович, ст.викладач кафедри психології і педагогіки має 3 показники; Ленець Володимир Григорович, ст. викладач кафедри тактики авіації має 3 показники; Джус Роман Миколайович, ст. викладач кафедри конструкції та міцності літальних апаратів та двигунів – 2 показники; Криков Ігор Геннадійович, ст. викладач кафедри льотної експлуатації і бойового застосування вертольотів – 1 показник; Крепко Євгеній Євгенійович, викладач кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією – 1 показник; Ященко Володимир Жоржевич – 2 показники; Степанко Олег Степанович, ст. викладач кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією – 2 показники; Кулага Анатолій Максимович, ст. викладач кафедри конструкції та міцності літальних апаратів та двигунів – 1 показник; Цемма Олександр Володимирович, ст.викладач кафедри №203 – 1 показник; Олексін Олександр Олександрович, ст. викладач кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією – 1 показник; Лагузов Олег Ігорович, викладач кафедри тактики авіації – 2 показники; Рудченко Володимир Михайлович, ст. викладач кафедри аеродинаміки та динаміки польоту – 2 показники; Єлісєєв Євгеній Станіславович, ст. викладач кафедри повітряної навігації та бойового управління авіацією – 2 показники.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Відповідно до вимог наказу Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України від 19.10.2016 № 542/1255 “Про затвердження Інструкції про порядок заміщення на конкурсній основі вакантних посад науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства оборони України” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1461-16>), та “Положення про порядок заміщення вакантних посад командування (керівного складу), наукових, науково-педагогічних працівників у Харківському національному університеті Повітряних Сил на конкурсній основі” (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/publicna-informatsiya/polozhennya-2017.pdf>) визначені цілком прозорі та чіткі процедури конкурсного добору НПП. Викладачі, які викладають дисципліни ОП, мають достатній рівень військової та спеціальної освіти, практичний досвід служби в органах військового управління, військових частинах або досвід науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти, що підтверджує необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Представники Замовника на постійній основі залучаються до спільної участі у науково-практичних семінарах та конференціях, рецензуванні наукових та навчально-методичних праць, а також виступають замовниками науково-дослідних робіт. Крім того, Замовник погоджує програми військового стажування, приймає участь у розподілі курсантів та визначає місця його проведення. Перелік компетентностей та програмних результатів навчання, яких повинен досягти здобувач вищої освіти під час проходження військової практики визначено Замовником особисто. Більш того, керівником робочої групи з розробки ОП було призначено заступника головного штурмана штурманського управління авіації Командування Повітряних Сил Збройних Сил України полковника Г.Л.

Шелудька. Теми атестаційних (магістерських) робіт та програми підсумкової атестації щорічно погоджуються з Замовником, а його представники безпосередньо приймають участь у її проведенні.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До аудиторних занять з навчальних дисциплін систематично залучаються представники Замовника. Так, наприклад, 31.01.2020 р. організовано та проведено лекційне заняття з курсантами на тему «Штурманська підготовка до польотів по маршруту і на полігон» старшим інспектором штурманської служби в/ч А0800 полковником О. Буторлімом; 12.02.2020 р. організовано та проведено лекційне заняття з курсантами на тему «Аналіз досвіду застосування авіації Повітряних Сил та армійської авіації Сухопутних військ ЗСУ у ході проведення ООС» т.в.о. начальника КП – першого заступника НШ з бойового управління в/ч А0959 майором К. Костюком. Також замовник приймає безпосередню участь у плануванні, організації та проведенні заходів військового стажування на базі військових частин Повітряних Сил ЗС України.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Професійний розвиток викладачів здійснюється у відповідності до “Положення про професійний розвиток науково-педагогічних працівників Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба” (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/publicnainformatsiya/p-27.pdf>). Основними формами підвищення кваліфікації є: курси підвищення кваліфікації; стажування у військових частинах ЗС України або закладах вищої освіти; індивідуальне підвищення кваліфікації та участь у заходах, що проводяться країнами-членами НАТО, із залученням фахівців ЗС України. Окрім цього викладачі приймають участь у навчальних програмах семінарів і тренінгів, а також мають можливість реалізації індивідуальної форми підвищення кваліфікації шляхом навчання в докторантурі та ад'юнктурі. На виконання вимог Постанови Кабінету міністрів України від 21.08.2019 № 800 “Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників” всі науково-педагогічні працівники, які працюють на ОП пройшли підвищення кваліфікації за програмою підвищення кваліфікації НПП в ХНУПС (розглянута і рекомендована вченою радою університету, протокол від 28 серпня 2017 року № 13). Крім того, згідно наказу начальника ХНУПС від 24.12.2020 року № 1852 “Про організацію індивідуальної підготовки військовослужбовців університету у 2021 році”, проводиться індивідуальна підготовка НПП постійного складу в межах якої, проводяться навчальні заняття, які направлені на вдосконалення професійних знань, умінь та навичок, а також якостей необхідних для виконання функціональних обов'язків. Також у ХНУПС існують процедури моніторингу рівня професіоналізму викладачів в межах яких постійно здійснюється контроль навчальних занять як з боку командування та управління університету так і з боку керівництва кафедр, проводяться показові та відкриті заняття, а також здійснюється взаємовідвідування занять викладачами. В цілому, система професійного розвитку відповідає потребам та інтересам викладачів і сприяє реальному підвищенню якості викладання.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ХНУПС існує система заохочень викладачів, яка полягає у аналізі результатів їх науково-педагогічної діяльності, матеріальному і моральному заохоченні. Викладачі отримують матеріальні та моральні заохочення за результатами своєї роботи: по закінченню етапу навчання (семестру, навчального року); до професійних та державних свят; за індивідуальні здобутки у галузі тощо. Матеріальними заохоченнями є грошова винагорода та цінний подарунок. Моральним – подяки; грамоти; відзнаки, дострокові військові звання, державні нагороди та почесні звання. Крім того, посадові оклади військових НПП значно різняться в більшу сторону за ті, які мають посадові особи старшого офіцерського складу у військах. Питання заохочення та преміювання науково-педагогічних працівників ХНУПС відображені у “Положенні про преміювання працівників ХНУПС за загальні результати діяльності” (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/polozhennya-premii-hnups.pdf>). В результаті бесід з НПП, що здійснюють освітню діяльність на даній ОП, встановлено, що мотивація науково-педагогічних працівників до публікації у фахових виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus та Web of Science відсутня.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильні сторони: усі НПП мають академічну кваліфікацію (освіта кожного викладача відповідає ОК, які вони викладають), що відповідає ОП, а саме: великий досвід науково-педагогічної діяльності та професійної діяльності за спеціальністю, пройшли підвищення кваліфікації за останні п'ять років; здійснюється щорічне рейтингове оцінювання діяльності НПП на кафедрі; сприяння професійному розвитку викладачів. Позитивна практика:

активне залучення роботодавців/замовників до організації, реалізації та моніторингу освітньої діяльності; проведення стажування на базі військових частин.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони: не повне врахування у системі матеріального заохочення НПП складових їх праці (публікацій в міжнародних науково-метричних базах Scopus або Web of Science тощо), які потребують відповідних матеріальних витрат; з 23 викладачів, що працюють на даній ОП, 13 мають менше чотирьох показників професійної активності згідно п.30 ПКМ від 30 грудня 2015 року 1187 (зі змінами). Рекомендації: розглянути можливість врахування у системі матеріального заохочення науково-педагогічних працівників складових їх праці, які потребують матеріальних витрат. Кількість показників професійної активності НПП привести у відповідність до вимог ПКМ від 24 березня 2021 р. № 365 Про внесення змін до ПКМ від 30 грудня 2015 року 1187 (зі змінами) “Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності” в контексті пунктів 36 та 38.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП загалом відповідає критерію 6, а саме: академічна та професійна кваліфікація викладачів забезпечує досягнення цілей та програмних результатів навчання визначених ОП; процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їх професіоналізму; до освітнього процесу активно залучаються роботодавці та професіонали-практики, ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми. Проте слід зазначити, що згідно наказу МОН від 22.05.2020 № 673 “Про затвердження переліку спеціальностей здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання” спеціальність 253 “Військове управління (за видами збройних сил)” входить до переліку спеціальностей для яких запроваджено додаткове регулювання. У цьому випадку, НПП, які забезпечують освітній процес на даній ОП в контексті пункту 36 “Ліцензійних вимог провадження освітньої діяльності” повинні мати не менше чотирьох досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років визначених у пункті 38 цих Ліцензійних умов.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Щорічно в ХНУПС для ОП розробляється план розвитку і удосконалення НМБ та уточняється перспективний на п'ять років, під які плануються фінансові резерви. Фінансові та матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення цілей та програмних результатів навчання. Кошторисом ХНУПС передбачені витрати на розвиток навчально-матеріальної бази, закупівлю тренажерних комплексів, розробку програмного забезпечення, закупівлю озброєння та технічних засобів, поповнення бібліотечного фонду. Документи про фінансову діяльність та інші документи нормативно-правової бази розташовані на сайті ХНУПС (<https://spending.gov.ua/new/disposers/24980799/agreements>). Для забезпечення досягнення цих цілей та ПРН ОП використовується розвинена матеріально-технічна база, яка складається з навчальних корпусів, лабораторій, спеціалізованих навчальних класів, навчально-тренувальних комплексів, загальновійськового полігону, навчальної авіаційної бригади. В навчальній бібліотеці нараховується понад 1331000 примірників літератури, з них 710000 навчальної. На профільній кафедрі спеціалізовані навчальні класи обладнані сучасною комп'ютерною технікою, мультимедійними засобами, навчальним обладнанням (<http://www.hups.mil.gov.ua/lotniy-fakyltet/kafedra-povitryanoyi-navigatsii/>). З метою підготовки до практичних занять на діючих зразках авіаційної техніки здобувачі вищою освіти значний обсяг навчального часу виконують завдання на процедурних, пілотажних та тренажерах симуляторах літаків Л-39, Ан-26, Су-24М, Ил-76МД, вертольоту Ми-8 (<http://www.hups.mil.gov.ua/lotniy-fakyltet/kafedra-povitryanoyi-navigatsii/>). Тренажну підготовку штурманів здобувачі проходять на тренажно-імітаційній системі ВІРАЖ-РД, програмне забезпечення якого розроблено під керівництвом професора Лещенко С.П. сумісно профільною кафедрою, Науковим центром повітряних сил та Центром імітаційного моделювання і на сьогоднішній день є унікальним та дозволяє максимально наблизити дії здобувачів під час виконання завдань до реальних. На території навчального закладу, в гуртожитках забезпечено безкоштовний доступ до локальної мережі ХНУПС та бездротової мережі Інтернет. Доступ здобувачів вищої освіти до навчально-матеріальної бази здійснюється на безоплатній основі. За результатами опитування фокус груп (здобувачів та випускників ОП) встановлено повне задоволення навчально-матеріальною базою ХНУПС.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ХНУПС забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах ОП. Курсанти забезпечені можливістю доступу до навчальних навчально методичного забезпечення навчання в локальній мережі системи дистанційного навчання MOODLE (<http://moodle.hups.mil.gov.ua/>) та мережі Інтернет як в навчальних корпусах, так і в казармах та гуртожитках (за допомогою бездротових технологій). На офіційному сайті ХНУПС розміщена електронна бібліотека, яка містить достатню кількість літературних джерел за напрямом ОП (<http://www.hups.mil.gov.ua/biblioteka-hups/>). Чотири читальних зали бібліотеки забезпечені комп'ютерами з доступом до мережі Інтернет, по 5 в кожному. Доступ до мережі інтернет здійснюється відповідно до вимог нормативно-правових актів щодо захисту інформації.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Безпечність освітнього середовища досягається дотриманням санітарних та протипожежних норм, вимог охорони праці, системи охорони здоров'я, та забезпечується діяльністю відповідних підрозділів – службою охорони праці, службою військ, КЕС, поліклінікою з лазаретом, черговою службою добового наряду з відповідними технічними засобами відеоспостереження та охорони. Здобувачі вищої освіти безоплатно користуються послугами медичної частини ХНУПС та військово-медичним клінічним центром північного регіону, систематично проходять обов'язкову диспансеризацію, яка передбачає контроль не тільки фізичного, але і стану психічного здоров'я. В університеті працює відділ морально-психологічного забезпечення (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/main-page/shema-organizatsii-hnups.pdf>), основними функціями якого є формування у здобувачів високих моральних та ідейних принципів, моніторинг соціальних процесів, які відбуваються в підрозділах, та морального-психологічного стану здобувачів, ступеня їх задоволеності в усіх сферах. З цією метою систематично, один раз на місяць, проводиться анонімне анкетування особового складу. Особлива увага звертається на здобувачів вищої освіти учасників бойових дій, які можуть потребувати психологічної допомоги. В ХНУПС створено пункт психологічного консультування, яким може скористатися весь особовий склад ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/punkt-psichologichno-go-konsultuvannya/>). Здобувачі забезпечені можливістю проживати у казармах та гуртожитках, які обладнані спальними приміщеннями, кімнатами традицій, кімнатами побутового обслуговування, кімнатами зберігання особистих речей, кімнатами для занять фізичними вправами та спортом, тощо. Харчування курсантів організовано у курсантській їдальні ХНУПС. На території ХНУПС функціонують чайні, магазини, перукарня, комбінат побутового обслуговування. Для задоволення духовних потреб та психологічної підтримки в штат ХНУПС введений військовий капелан. З метою запобігання травматизму та порушення прав безпеки систематично проходять інструктажі та навчання з техніки безпеки та безпеки життєдіяльності з відмітками у визначених журналах обліку (кожен перший четвер місяця в ХНУПС проводяться заходи "Дня безпеки життєдіяльності та охорони праці", щотижня проводяться профілактичні інформування з питань травматизму та безпеки дорожнього руху). Офіцери-командири підрозділів курсантів здійснюють управління, супроводження та контроль за всіма сферами їх діяльності (навчання, виховання, військова дисципліни, повсякденна діяльність, внутрішній порядок, індивідуальна робота та інше). Висловлення своїх потреб, зауважень, побажань здобувачі вищої освіти цілодобово можуть через електронну поштову скриньку Університету (<http://www.hups.mil.gov.ua/zvernennya-ta-pobazhannya/nachalnik.hups@meta.ua>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОП у ХНУПС забезпечується наданням їм можливості вирішення особистих та будь-яких інших питань у відділах та службах університету особисто або через звернення до керівників підрозділу (включно до начальника факультету), куратора навчальної групи, представників органів курсантського самоврядування (рада курсантів, рада сержантів, представники здобувачів вищої освіти у вченій раді ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/vchena-rada/polozhennja-vchena-rada-2019.pdf>)). Командири підрозділів здійснюють постійний контроль і надання допомоги здобувачам у навчанні, організації та забезпеченні їх самостійної роботи, організують постійний зв'язок з викладачами кафедр (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0706-15#Text>). Із здобувачами вищої освіти щоденно проводиться інформування щодо останніх подій в Україні та світі. Керівництво ХНУПС періодично протягом року проводить зустрічі з підрозділами курсантів, де особисто відповідає на всі їх питання або приймає рішення щодо вирішення проблем в разі їх наявності, систематично проводиться анонімне опитування задоволеності здобувачів вищої освіти. Для задоволення духовних потреб та психологічної підтримки в штат ХНУПС введений військовий капелан. За результатами опитування фокус груп (здобувачів вищої освіти, представників органів курсантського самоврядування) виявлена задоволеність останніх в організації навчання, побуту, вирішення проблемних питань.

Форму зворотного зв'язку та електронну адресу для звернень розміщено на інформаційних стендах та офіційному сайті університету (<http://www.hups.mil.gov.ua/zvernennya-ta-pobazhannya/> nachalnik.hups@meta.ua).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У відповідності до вимог нормативно-правових актів МО України прийом громадян із особливими освітніми потребами для навчання у ЗВО МО України не передбачено (Наказом Міністерства Оборони України № 402 від 14.08.2008 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#n355>)). Під час зустрічі з керівним складом ХНУПС встановлено, що серед здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, інших працівників університету осіб із особливими освітніми потребами немає. Проте, ХНУПС створює достатні умови щодо навчання або діяльності таких осіб. Для створення доступності зазначених осіб навчальний корпус загальноуніверситетських кафедр облаштований пандусом. Планом розвитку університету передбачені заходи із встановлення пандусів в інші навчальні корпуси, визначено Порядок супроводу (надання допомоги) особам з інвалідністю та іншим маломобільним групам під час відвідування, який затверджений наказом начальника університету від 19.07.2018 року №1307. Особлива увага з боку відділу морально-психологічного забезпечення та командирів всіх рівнів приділяється роботі з курсантами з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей учасників бойових дій (АТО, ООС), які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва. Для надання психологічної підтримки всіх категорій особового складу ХНУПС створено пункт психологічного консультування (<http://www.hups.mil.gov.ua/punkt-psichologichno-konsultuvannya/>).

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Експертна група під час опитування фокус груп ХНУПС встановила, що в університеті діє чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо). Здобувачі вищої освіти фокус групи, серед яких були курсанти жіночої статі, зазначили, що процедуру вирішення конфліктних ситуацій знають, можуть звертатися як письмово, так і через електронну адресу для звернень, яка розміщена на інформаційних стендах та офіційному сайті університету (<http://www.hups.mil.gov.ua/zvernennya-ta-pobazhannya/> nachalnik.hups@meta.ua), конфліктних ситуацій за період навчання за ОП не було, випадків серед інших груп не знають. Політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо) є доступними для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОП, регламентується Статутом ЗВО (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/HNUPS/statut-hnups.pdf>) та «Положенням про політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій у Харківському Національному Університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба» (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-22.pdf>) Розгляд звернень, скарг і заяв, що надходять до ХНУПС, відбувається відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про звернення громадян» та Статутів ЗС України, а також керівництвом у встановлені дні та години. .

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильні сторони: матеріально-технічні ресурси ХНУПС, а також навчально-методичне забезпечення ОП є унікальним та повністю забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання; освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів, що навчаються за ОП, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Позитивні практики: 1) Створена дієва система всебічної підтримки здобувачів вищої освіти; 2) На профільній кафедрі створено потужну наукову школу, що дозволяє не тільки готувати НПП вищої кваліфікації, ефективно функціонувати науково-технічним гурткам здобувачів вищої освіти, а і створювати сумісно з Науковим центром повітряних сил та центром імітаційного моделювання програмне забезпечення тренажно-імітаційної системи ВІРАЖ-РД, яке на сьогоднішній день є унікальним та дозволяє максимально наблизити дії здобувачів під час виконання завдань до реальних. 3) Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Не виявлено

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітня програма та діяльність за цією освітньою програмою повністю відповідає визначеному критерію, має інноваційний характер. Фінансові та матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси. ХНУПС забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів. В ЗВО наявні та нормативно врегульовані політика та процедури запобігання виникненню та механізми врегулювання конфліктних ситуацій. Матеріально-технічні ресурси ХНУПС, а також навчально-методичне забезпечення ОП є унікальним та повністю забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Університет загалом дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. Вказані процедури регулюються Методичними рекомендаціями з розроблення нормативних документів підготовки військових фахівців у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України, що затверджені Першим заступником Міністра оборони України від 16.04.2016, Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, введеним у дію наказом начальника ХНУПС від 29.08.19 № 1612 (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-17.pdf>) та Положенням про Систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, введеним у дію наказом начальника ХНУПС від 29.08.19 № 1612 (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/p-18.pdf>). У зазначених документах розкрито загально-інституційну політику та процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Під час бесіди зі здобувачами освіти та НПП встановлено дотримання в університеті вимог зазначених керівних документів. У 20018 році, з урахуванням Рішень колегії Міністерства оборони України, затверджених наказом Міністерства оборони України від 30.05.2017 року № 298, науково-практичних конференцій щодо вдосконалення підготовки військових фахівців, стандартів НАТО та досвіду застосування військ в антитерористичній операції (наказ Командувача Повітряних Сил Збройних Сил України від 08.05.18 № 126ад "Про створення робочих груп з розробки професійних стандартів вищої військової освіти та освітньо-професійних програм підготовки військових фахівців") ХНУПС здійснив переопрацювання ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти безпосередньо є повноцінними партнерами у процесах забезпечення якості освітньої програми. В університеті організовано зворотній зв'язок здобувачів вищої освіти з керівництвом факультетів та університету через періодичні письмові анонімні опитування. Здобувачі вищої освіти можуть висловити свої пропозиції безпосередньо начальнику університету під час періодичних зустрічей та на електронну пошту начальника університету (<http://www.hups.mil.gov.ua/zvernennya-ta-pobazhannya/>). В університеті на кожному курсі і факультеті створені та функціонують органи студентського самоврядування (курсантська та сержантська ради). Окрім цього, представники сержантської ради факультету та університету є членами Вченої ради факультету та університету відповідно. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду ОП та навчального плану (про що свідчать протоколи засідань відповідних рад) та ухвалені рішення доводять до Вченої ради факультету, університету для їх розгляду та ухвалення, що, безумовно, підтверджує існування зворотного зв'язку здобувачів вищої освіти з НПП, керівництвом кафедри і факультету, а також з керівництвом університету через періодичні усні та письмові опитування. За пропозиціями здобувачів вищої освіти збільшено практичну складову ОП та кількість годин самостійної роботи. Також здобувачі вищої освіти залучені до процедур забезпечення якості ОП шляхом надання пропозицій за результатами проведених досліджень. Так, результати дослідження курсантів Шлеюк Ю., Іванова Т. з питань методики проведення тренажерної підготовки, які доповідались на конкурсі студентських наукових робіт та роботи курсантів, на міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених

“Політ-2019” (НАУ, м. Київ) реалізовані в НДР “Оптімус”, впровадженні в дисципліну “Тренажерна підготовка на тренажерах”. Разом з цим за час функціонування ОП представники здобувачів вищої освіти у Вченій раді університету не виступали ініціаторами розгляду питань пов’язаних із переглядом змісту ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об’єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Взаємодія з роботодавцем носить постійний характер. Роботодавець – Командування Повітряних Сил Збройних Сил України, провідні фахівці-практики якого безпосередньо і систематично беруть участь у забезпеченні якості ОП та навчальних планів, у якості зовнішнього партнера. Ця участь полягає у розробленні ОП (голова робочої групи з розроблення освітньо-професійної програми Заступник головного штурмана штурманського управління авіації Командування Повітряних Сил Збройних Сил України –ШЕЛУДЬКО Г.Л.); постійній участі у складі Екзаменаційних комісій, освітньої діяльності кафедр, факультету, університету; систематичному проведенні бінарних занять за окремими темами освітніх компонентів; участі у навчально-методичних зборах; замовленні та затвердженні тем кваліфікаційних робіт. Представники профільних підрозділів роботодавця залучаються до розгляду і погодження програм вступних іспитів, військової практики, до рецензування навчальних посібників і підручників, підсумкової державної атестації. Також, Командувач Повітряних Сил Збройних Сил України або його заступники є замовниками науково-дослідних робіт, до виконання яких залучаються здобувачі вищої освіти. Представники замовника залучаються до участі у підсумковій атестації та є керівниками військової практики, а також складають відповідні відгуки, у яких оцінюють рівень оволодіння здобувачами програмних результатів навчання та вносять свої пропозиції щодо покращення якості освіти, про що свідчать перевірені відповідні протоколи засідань Вченої ради факультету та університету. Результатами перегляду ОП замовниками є те, що змінено практичну складову: льотно-тактичну підготовку, яка передбачає підготовку курсантів в якості штурмана екіпажу літака Ан-26 та Л-39 у військових частинах Повітряних Сил Збройних Сил України, внесені зміни до графіка-календаря навчального процесу та у план практик та військового стажування з урахуванням інтенсивності та характеру заходів бойової підготовки у військових частинах для забезпечення рівномірного та повного досягнення курсантами рівня, що відповідає вимогам до військового фахівця 3 класу.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар’єрного шляху випускників освітньої програми.

В університеті створена і функціонує процедура збирання інформації щодо кар’єрного шляху випускників. Через рік після проходження ними служби відділ кадрів університету збирає та узагальнює відгуки від командирів військових частин Повітряних Сил Збройних Сил України, які потім обговорюються на засіданні Вченої ради університету. При цьому відділ кадрів університету формує базу даних щодо працевлаштування випускників. Також, кар’єрний шлях випускників відслідковується на кафедрах, де формується резерв для заміщення вакантних посад НПП та претендентів на вступ до ад’юнктури із числа кращих випускників. Також, щорічно традиційно проводяться зустрічі випускників минулих років з керівництвом університету, НПП, здобувачами вищої освіти, де здійснюється обмін досвідом. За результатами відгуків командирів військових частин та спілкування з випускниками проводиться аналіз кар’єрного зростання випускників, який враховується в процесі удосконалення ОП та забезпечення якості освіти.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Під час розроблення ОП було враховано зміни, які відбуваються в нормативно-законодавчій базі та вимагають відповідної адаптації до сучасних умов ведення Операції об’єднаних сил на Сході України. Щорічно переглядаються цілі та зміст програм військового стажування, підсумкової атестації та теми магістерських робіт. Крім того, під час науково-методичних семінарів, науково-практичних конференцій за участю НПП, роботодавців та випускників, аналізу інформаційно-аналітичних матеріалів з досвідом застосування військ (сил) в ООС, що періодично надходять до ХНУПС, систематично здійснюється обговорення сучасних тенденцій розвитку озброєння та військової техніки Повітряних Сил ЗС України, форм та способів їх застосування в сучасних умовах. За підсумками таких заходів коригуються цілі і результати навчання та зміст підготовки. Проте, системою забезпечення якості Університету чітко не регламентована процедура періодичного перегляду та вдосконалення ОП. Залучення здобувачів вищої освіти до вдосконалення ОП здійснюється лише у формі анонімного опитування. Результати опитування відсутні у вільному доступі. На сайті ХНУПС не передбачено публічне обговорення освітніх програм, де усі охочі мали б можливість залишити свої пропозиції щодо удосконалення ОП. В університеті відсутній штатний незалежний підрозділ з внутрішнього забезпечення якості освіти.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Дана ОП підлягає первинній акредитації.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Академічна спільнота ХНУПС змістовно залучається до розвитку ОП та освітньої діяльності за нею шляхом запрошення до участі у науково-методичних семінарах, науково-практичних конференціях, круглих столах та інших заходах кафедр та факультетів, що дозволяє формувати культуру якості освіти як інституційну ціль, а її забезпечення – як спільну відповідальність за підготовку офіцерів. Окрім цього, академічна спільнота залучається до рецензування кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти та навчально-методичних і наукових праць НПП кафедр. Також, сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за цією програмою постійне підвищення кваліфікації та стажування НПП університету у наукових, освітньо-наукових установах, у т.ч. іноземних, військових формуваннях Повітряних Сил Збройних Сил України.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильні сторони: Університет загалом дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП; здобувачі безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери; роботодавець – Командування Повітряних Сил Збройних Сил України, безпосередньо і систематично приймає участь у забезпеченні якості ОП; система забезпечення якості університету загалом забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та/або освітній діяльності з її реалізації; результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, беруться до уваги під час перегляду ОП; в академічній спільноті університету сформована культура якості освіти, яка сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за цією програмою. Позитивні практики: в університеті підтримується постійний тісний взаємозв'язок з роботодавцем, а також існує налагоджена практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: в університеті чітко не регламентована процедура періодичного перегляду та вдосконалення ОП. Залучення здобувачів вищої освіти до вдосконалення ОП здійснюється лише у формі анонімного опитування. Результати опитування відсутні у вільному доступі. На сайті ХНУПС не передбачено публічне обговорення освітніх програм, де усі охочі мали б можливість залишити свої пропозиції щодо удосконалення ОП. В університеті не створено окремих незалежних підрозділів внутрішнього забезпечення якості освіти який би забезпечив централізоване керівництво системою якості та об'єднував і спрямовував зусилля кафедр, факультетів та керівництва університету щодо внутрішнього забезпечення якості освітніх програм. Рекомендації: розглянути питання щодо створення окремого незалежного підрозділу внутрішнього забезпечення якості освіти яка буде мати повноваження впливу на всі кафедри та факультети університету.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Освітня програма загалом відповідає визначеному критерію. Зазначені слабкі сторони, а саме: відсутність чітко не регламентованої процедури періодичного перегляду та вдосконалення ОП; залучення здобувачів вищої освіти до вдосконалення ОП лише у формі анонімного опитування; відсутність результатів опитування у вільному доступі; на сайті ХНУПС не передбачено публічне обговорення освітніх програм, де усі охочі мали б можливість залишити свої пропозиції щодо удосконалення ОП; відсутність штатного окремого незалежного підрозділу внутрішнього забезпечення якості освіти у ХНУПС, дещо знижують оцінку за визначеним критерієм, але не є суттєвими і не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. Внутрішнє забезпечення якості освіти ХУПС регулюється Методичними рекомендаціями з розроблення нормативних документів підготовки військових фахівців у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України та Положенням про Систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Залучення НПП університету, здобувачів освіти та роботодавця – Командування Повітряних Сил Збройних Сил України до процесу забезпеченні якості ОП загалом забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Основні права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу є доступними та регламентуються Статутом ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/HNUPS/statut-hnups.pdf>), розділом 4 “Положення про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба”, “Положенням про Систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти”, “Положенням про політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій”, “Положенням про порядок та умови вибору вибіркових дисциплін здобувачами вищої освіти” (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/2.pdf>), “Положенням про порядок заміщення вакантних посад командування (керівного складу), наукових, науково-педагогічних працівників у Харківському національному університеті Повітряних Сил на конкурсній основі” (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/publicna-informatsiya/polozhennya-2017.pdf>), Результати моніторингу якості освіти (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/17.pdf>)

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Враховуючи те що Освітні програми та навчальні плани підготовки військових фахівців відносяться до Переліку відомостей Збройних Сил України, що становлять службову інформацію (ПСІ-2017), проект ОП був оприлюднений тільки у локальній мережі ХНУПС для ознайомлення здобувачів вищої освіти, НПП і роботодавців. У майбутньому при перегляді програми планується виправити цей недолік. Також, у складі розробників ОП були представники роботодавця – Командування Повітряних Сил Збройних Сил України. ОП обговорювалася на засіданні методичної ради ХНУПС, затверджувалася на засіданні Вченої ради ХНУПС. До складу Вченої ради входять і представники здобувачів вищої освіти, що підтверджується відповідними протоколами.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Освітні програми та навчальні плани підготовки є в наявності та зберігаються у фонді навчальної літератури. Проте повний комплект документів (ОП, навчальний план, силабуси тощо) не оприлюднено на сайті ХНУПС у зв'язку з обмеженням щодо грифу інформації.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильні сторони: визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу та є доступними для них під час реалізації ОП. Позитивні практики: розроблені та впроваджуються силабуси всіх навчальних дисциплін.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони: обмежена можливість ХНУПС оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті повну інформацію про ОП в обсязі, достатньому для інформування стейкхолдерів та суспільства; на сайті ХНУПС не передбачено публічне обговорення освітніх програм, де усі охочі мали б можливість залишити свої пропозиції щодо удосконалення ОП. Рекомендації: переглянути положення документів, які регламентують ступінь відкритості інформації щодо ОП з боку забезпечення її достатності для інформування стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітня програма загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені недоліки не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Інших спостережень та зауважень немає.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	E
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Катеринчук Іван Степанович

Члени експертної групи

Панченко Віталій Юрійович

Кривцун Володимир Іванович

Горбенко Володимир Михайлович